ISSN: 3060-4613

13.00.00	13.00.06	01.00.00
13.00.01	13.00.07	02.00.00
13.00.02	13.00.08	03.00.00
13.00.03	13.00.09	09.00.00
13.00.04	07.00.00	10.00.00
13.00.05	19.00.00	11.00.00

№6/2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1168 sahifa,
5-iyun, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A`ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Mizayeva F. O. – D**octor of Pedagogical Sciences, Professor**

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024-yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko'ra, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo'yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA SODERJANIE CONTENTS

MUNDARIJA

Iqim o'zgarishi muammolari va "yashil ko'nikmalar"ning rivojlanishi 14
Abdurashit Karimovich Avliyaqulov

TTJlardagi qizlarni qo'llab-quvvatlash, mavjud ijtimoiy-axloqiy muammolarni hal etish bo'yicha ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish 18
Xasanboy U. Abdusamatov

Integrativ yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy omili 26
Jalilov Nodirjon Azamatovich

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning sibling munosabatlari diagnostikasi 30
G'ayibova Nargiza Anorbayevna

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omillari 33
Hakimova Gulmira To'xtatoshevna

Bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni muzey pedagogikasi vositasida rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlari 37
Marayimova Kibriyoxon Islomjon qizi

Iqtisodiy savodxonlikni oshirishda o'zbek tilining ta'siri 41
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna

Сторителлинг как инструмент формирования ценностных ориентаций старшеклассников 44
Умрихина Виктория Игоревна

Формирование эстетических предпочтений учащихся музыкальных школ в условиях инклюзивного образования на основе стилевого подхода 52
Ахунова Умида Ойбековна

Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi: o'qitish va boshqaruvdagi o'rni 55
Abduxamidova Muyassar Xalimjon qizi

Buxorodagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi 60
Axrorov Ixtiyor Doniyorovich

Inklyuziv ta'lim sharoitida imkoniyati cheklangan bolalarning moslashuvida oila va maktabning roli 63
Dadaboyev Jahongir Sherdil o'g'li

Влияние длительной госпитализации на образовательную траекторию ребенка: междисциплинарный подход 67
Сайфутдинова Насиба Нурматовна

O'yinning bola faoliyati sifatidagi mohiyati va o'ziga xosligi 75
Otasheva Lola Shoto'rayevna

Psixologik tadqiqotning umummetodologik va xususiy metodologik tamoyillari 78
Xodjimatova Nazira Toshmatovna, Mallayeva Gulshoda Maxmudjonovna

Rivojlanishida nuqsoni bor bo'lgan bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda inklyuziv ta'limning o'rni 81
B. Xusniddinova

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish 85
Zulaykho Samatovna Ro'ziyeva

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini dars jarayonida rivojlantirish texnologiyasi 89
Xudaybergenova Nawrızbiyke Qanat qızı

Sonlarni obrazlar bilan bog'lash orqali mantiqiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi 92
Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna

Methodology of Teaching English to Preschool Children 96
Khurshida Tojimurodova

Malaka oshirish jarayonida yo'riqchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy zaruriyati 100
Ch. B. Nalibayeva

O'qituvchilarning o'quvchilar bilan hamkorlik munosabatlari 103
G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi

Falsafada haqiqatni izlash: empirizm va rasionallizmning o'rni 106
Boymirzayeva Xurshida Sobirovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axborot bilan ishlashni o'rgatishning didaktik asoslari 110
Ismoilov Ravshan Yakubjon o'g'li

An Evaluation of the Impact of The Theme-Based Approach on Young Learners' Speaking Development.. 113
Khamraeva Gulchekhra Ibrakhimovna

O'smirlar o'rtasida o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar 118
Majidov Jasur Baxtiyarovich, Xolmatova Dilorom Vahobjon qizi

Informatika fanini o'qitishda mobil dasturiy vositalaridan foydalanish imkoniyatlari 123
Jo'rayev Ilhom Isxoqovich

Muqimiy asarlari vositasida talabalarda kitobxonlik tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish 126
Muxlisa Satriddinovna Muhitdinova

Korpus lingvistikasida lingvostatistik tahlil metodi 132
Nuritdinov Abrorbek Sayfiddin o'g'li

Bo'lajak o'qituvchilarni ruhlantirish va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish 136
Umarova Feruzabonu Bobir qizi, Samandarova Dildora Javlon qizi

Tizimli-faoliyatli yondashuv asosida umumpedagogik akt kompetentlikni shakllantirish muammosining nazariy-metodologik jihatlari 139
Saloxiddinova Umidaxon Mansurjon qizi

Nutqiy kamchiliklarni kamaytirishda o'yinlarning o'rni 143
Jabborova Oltinoy

Matn bilan ishlash bosqichlari va ularning ingliz tilini o'rgatishdagi didaktik ahamiyati 146
Soliyev Umidjon Yulchivoyevich

Ta'lim tizimini boshqarishda talabalar boshqaruvining qiyosiy tahlillari 150
Uzaqov Nomozali Hamdamovich

Zamonaviy ta'lim muassasalarida pedagoglarning boshqaruv malakasini rivojlantirish yo'llari 153
Z. M. Zarifova

Rossiya imperiyasining Surxon vohasi qishloq xo'jaligi va irrigatsiya tizimidagi siyosati tarixi 159
Abdurashidov Anvar Abdurashidovich

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruh tarbiyalanuvchilarini badiiy adabiyot bilan tanishtirish texnologiyalari 164
Axmadaliev Sidiqjon Yigitalievich

Ota-onalarning ta'lim sifatiga ta'siri 167
Axmadqulova Ozodaxon Xamidullo qizi

Surxon voxasi toponimlarining tarixshunosligi 170
Boboyeva Sitora Ro'zimaxmatovna

O'zbek etnopedagogikasi rivojlanishining nazariy asoslari 174
Davlatova Shaxnozaxon Doniyor qizi

Sihatgohlarda davolanuvchilar salomatligini saqlashda jismoniy tarbiya vositalaridan samarali foydalanish texnologiyalari 178
G'aniyev Suxrob Abduvali o'g'li, Ergashov Shoxrux Yusuf o'g'li

Ikkinchi jahon urushi davrida Surxon vohasi ayollarining maorif va madaniyat sohasiga qo'shgan munosib hissalari 183
Hakimova Muyassar Rashidovna

Kitob mutolaasining pedagogik-psixologik asoslari 188
Il'yasova Dilshoda Akmal qizi

O'zbekiston tarixini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Turkistondagi siyosiy jarayonlar, Turkiston muxtoriyati 191
Isaev Oybek Axmed o'g'li

Boshlang'ich ta'limda ona tili fanidan mustaqil ishlarni tashkil etishda matnlar ustida ishlash metodikasi 195
Iskandarova Maftuna Quvondiq qizi

Sinfdan tashqari tadbirlarda o'smir yoshdagi o'quvchilarning ijtimoiy tashabbuskorligini tarbiyalash metodi 199
Latipova Nigoraxon Isakovna, Ibraimov Xolboy Ibragimovich

Tarixni o'rganishda yordamchi tarixiy fanlarning ahamiyati 202
Maxmatkulova Nozikoy Choriyevna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Increasing the Efficiency of Economic Education Through Project-Based Educational Technologies 210
Nurmatova Maftuna Ilkxamovna

Rassom O'rol Tansiqboyev asarlari vositasida maktabga tayyorlov guruhi bolalarini tabiat manzarasini chizishga o'rgatish 213
Po'latov Foziljon Usibjonovich

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishdam raqamli ta'lim vositalarining o'rni 216
Qayumova Odinaxon Buvarayim qizi

Milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik asoslari 219
Sa'dullayeva Sarvinoz Ubadullo qizi

Neyrodinamik gimnastikalar yordamida o'quvchilarning matematik tafakkurini rivojlantirish 223
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva

Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasi va korrektsiyasi 228
Saotmuradova Zebo Yuldash qizi

Musiqiy-nazariy fanlarni o'qitishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashning xususiyatlari 232
Shukurova Nilufar Gayratovna

Maktabgacha ta'lim direktori shaxsiy kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish 237
Ravshanova Nargiza Norboyevna, Suvonova Sohiba Eshquvvat qizi

Surxon vohasining ijtimoiy hayotida sog'lomlashtirish oromgohlarining o'rni 241
Tilovov Qorjov Bekbayevich

O'quvchilarning ma'naviy immunologik tarbiyasini shakllantirishning ilmiy asoslari 248
Toshmamatova Shoxsanam Muzaffar qizi

Theoretical Foundations, Essence, Content and Forms of Economic Education for Students of Grades 5-6 of Secondary Schools 251
Turakhanov Oybek Davlatalievich

Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari va pedagogik mahorati 257
Usarova Muborak Xabibulla qizi, Abduraxmanova Matluba Kamoliddin qizi

Boshlang'ich ta'limda kommunikativ yondashuvga asoslangan o'qitish metodlarini takomillashtirish usullari 260
Xoliqova Matluba Mardon qizi

Xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish jarayonini takomillashtirishning shakl, metod va vositalari 263
Xudoyqulova Sevara Yorqul qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy tarbiyasida xalq pedagogikasi an'analaridan foydalanish 266
Yunusova Dildoraxon Xikmat qizi

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirish 270
Yusufaliyeva Gulnora Abdurahmonovna

Способы и средства обучения ценности времени в младших классах (на уроках русского языка) 275
Ниязова Хилола Хаят кизи

Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования 278
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи

5–7-sinflar ingliz tili darsliklaridagi muloqot matnlarining tahlili 281
Abdumurodova Dilnoza Azimjon qizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni 284
Abduraxmonova Noila Nasim qizi

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi fani rivojlanish tarixi 289
Abduraxmonov Zaribjon Mansurovich, Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi, G'ofurova Zarnigorxon Shuxratovna

Informatika darslarida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning nazariy asoslari 293
Ahmadova Kamola Ahmad qizi

Methodology for Increasing the Efficiency of Training 10–12-Year-Old Tennis Players 297
Akhmedova N. I.

Musiqa ta'limi yo'nalishi talabalarida ingliz tili fani doirasida kasbiy-muloqotni rivojlantirish tamoyillari 301
Ashurova Zulayxo Erkinovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Pedagogik oliy ta'limda "tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi" modulini o'qitishning pedagogik va metodik xususiyatlari 306
Boliyeva Lola Shukurovna

O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili 309
Rahmon Ernazarov

Maktabgacha ta'limda kompyuter texnologiyalari orqali bolalarning intellektual rivojlanishini ta'minlash 313
G'ulomova Muxlisa Ulug'bek qizi

Maktabgacha ta'lim muassasasida huquqiy tarbiyani amalga oshirish yo'llari 317
Karimova Umida Sharopovna

Raqamli ta'lim muhitini shakllantirish asosi sifatida kichik maktab o'quvchilariga informatika va axborot texnologiyalarini o'qitishning o'quv-uslubiy ta'minoti 322
Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich, Aliyev Mahmud Muso o'g'li

Использование личностно-ориентированных образовательных технологий в дошкольном образовании 327
Мирзатова Гулшода Худойбердиевна

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish mohiyati 332
Najmiddinova Saodat Abduvohid qizi

Ta'lim jarayonida mozaika texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish 335
O'rinov Rustambek Yoqubjonovich

Oilaviy munosabatlarga ijtimoiy-psixologik ta'sirlar va ularning ahamiyati 340
Otanazarova Muhayyo Uktamova

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida bolalarning harakat faoliyatini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi 344
Radjapova Gulbahor Mamatraimovna

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarini shakllantirish metodik muammo sifatida 348
Raxmonova Iroda Samijonovna

Voleybol sport seksiya mashg'ulotlarini tashkil etishda ishlab chiqilgan ilmiy-metodik dastur va anketa so'rovi natijalari tahlili 352
Sulaymonov Jahongir Solijonovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining adabiy va nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirishda interfaol va kollaborativ metodlar qo'llanilishi 361
Temirova Iqbol Sadriddinovna

Zamonaviy gumanitar bilimlarda "axborot kompetentligi" tushunchasining tarixiy-mantiqiy tahlili 365
Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish metodikasini takomillashtirish 369
Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna

Gumanitar fanlarda milliy folklordan foydalanishning ahamiyati 372
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova

Методика усовершенствования коммуникативной толерантности детей в процессе изучения русского языка и литературы в начальных классах 376
Тошматова Мукаррам Джумановна, Дадаева Фируза Акрамовна

Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования 380
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи

Формирование коммуникативных умений учащихся младших классов средствами филологических наук 383
Хожиева Малика Хусниддиновна

The Formation of Syntactic Paradigmatics 388
Turdiyeva Nilufar Anvarovna

Oliy ta'limda zoologiya fanini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish 391
Xonnazarova Mamlakat To'lqinovna

O'zbek kurashchilarining kurash usullari va taktik harakatlarini o'zlashtirish darajalari 395
Qon'irbaev Dastan

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida atrof olamga nisbatan mas'uliyatliklikni takomillashtirish mexanizmi 399
Abdulhakimova Fotima Turduqil qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ fikrlashini rivojlantirishning pedagogik-psixologik qonuniyatlari 403
Abdusattorova Umida Abdusamat qizi

Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonini tashkil etish yo'nalishlari 406
Ametova Guljamilya Elbrusovna

Fanlararo aloqadorlik asosida tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari... 410
Babayeva M. A.

Rahbarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni boshqarish chora-tadbirlari..... 413
Bagmatov Davlatjon

Rivojlanayotgan davlatlarda ota-ona va farzand munosabatlari..... 418
Bobojonova Nazira Merganboy qizi

Huquqiy fanlarni innovatsion o'qitish usullarining afzalliklari 422
Dauletbaeva Jadiraxan Aliy qizi

Ona tili o'qituvchilarining nutqi bilan bog'liq muammolar va unga doir yechimlar..... 426
G'. Do'stmurodov

Barqaror rivojlanish kontekstida maktabgacha ta'lim: bolalarda ekologik ongni shakllantirish..... 430
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna

Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks yondashuv 433
Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi

Transformatsiya-lashayotgan jamiyatda yoshlarning shaxsiy resurslari va psixologik barqarorligi 437
Irisbayeva Qunduzxon

Talabalarda kasbiy kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligi va uning natijalari 440
Ismanova Ma'mura Abdumo'minovna

Maktabgacha yoshdagi serebral falajli bolalarda nutq va motorikani rivojlantirish 444
Isodullayeva Iqboloy Sodiqjonovna

Talabalarning intellektual-kognitiv salohiyatini rivojlantirishda kredit-modul tizimining pedagogik jihatlari .. 447
J. Otepbergenov

Yashil suvo'tlar (Chlorophyta) bo'limini o'qitish metodikasi 451
M. N. Xayitova

Bo'lg'usi pedagoglarda empatik kompetensiyalarni rivojlantirish:
zamonaviy yondashuvlar va amaliy strategiyalar 457
Mambetkarimova Indira Polatbaevna

An Analysis of the Present-Day use of English Folklore in Education..... 460
Maxsudaliyeva Ranokhon Bakhodir qizi

Yoshlarda kasbiy motivatsiyani shakllantirishning psixologik xususiyatlari 463
Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna

Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning mohiyati 466
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna

Boshlang'ich sinfda matematika o'qitishni tashkil qilish shakllari 471
Norquvatova Diyora Davron qizi

Zamonaviy ta'limda inklyuziv yondashuvlar: o'qituvchilarning kasbiy tayanchlarini takomillashtirish..... 475
Olimova Nodirabegim Ibrohimjon qizi

Jadidlar ta'lim orqali jamiyatni o'zgartirishga intilganlari, ularning maqsadlari va erishilgan natijalar..... 479
Omonov Asliddin Sunnatovich

O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili..... 481
Rahmon Ernazarov

Boshlang'ich ta'lim – inson kamolotining ilk poydevori!..... 485
Ravshanova Ra'no Raup qizi

Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda
zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish 489
Saidova Dilnoza Baxtiyor qizi

Mental arifmetika orqali bolalar intellektini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari 493
Saydaliyeva Umidabonu Sharifjon qizi

Innovatsion ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf ona tili darslarining samaradorligini oshirish muammosi 496
Sharipova Sevara Erkin qizi

CEFR doirasida arab tilida yozma nutq kompetensiyasini baholash mezonlari va amaliy usullar 499
Sindarova Malika Aziz qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

VARK ta'lim modelining pedagogik oqibatlari 503
Temirova Mushtariybonu

Kasbiy rivojlanish soatlarida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish 507
Temirova Rushana Ravshan qizi, Nishonova Durdona Olimjon qizi

Teaching on Empty: Burnout Challenges in Elt Classrooms 511
Usmanova Nilufar Xasan qizi

Ona tili ta'limini tashkil etish jarayonining ilmiy-nazariy tendensiyalari 514
Uzoqova Maftuna Abdirazzoqovna

Критическое мышление в контексте эмоционального интеллекта 518
Нажмудинова Мадина Халимовна

Реформа образовательной системы для повышения качества и доступности образования, как одна из целей устойчивого развития 521
Аскарова Ф. А.

Yengil atletika sport turida uzunlikka sakrovchilarni mashg'ulot jarayonida tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish uslubiyati 528
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich

Nutq – ijtimoiy taraqqiyot omili sifatida: maktabgacha yoshdagi bolalarda shakllanish bosqichlari va yondashuvlar 532
Sharipova Guzal Sodiqovna, Xabibullayeva Maftunaxon Vaxobjon qizi

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida multimedia vositalari orqali nutq madaniyatini shakllantirish modeli 535
Abduvaliyeva Farida Salimjon qizi

Yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalash tendensiyalari 539
Abirova Umida Nazarovna

Tanqidiy fikrlash: tushunchasini tahliliy idrok etish 543
Akabirova Mexriniso Baxtiyorovna

Nutq nuqsoniga ega bolalar diqqat xususiyatlari 547
Akbarova Ziyoda Qurbonjon qizi

Milliy tarbiya asoslari fanini o'qitishning amaliyotdagi holati 550
Alisher Tursunov

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ularni bartaraf etish yo'llari 554
Beketov Nurseit Alijan o'g'li

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining atrof-muhitga ekologik munosabatini oshirishda ekskursiya mashg'ulotlarini o'tkazishda raqamli texnologiyalarning o'rni 558
Bovanova Umida Abduvahabovna, Meliqulova Oybahor Farhod qizi

Neyropedagogika va zamonaviy ilmiy yondashuvlar 564
Duschanova Nilufar Sabirbayevna

O'yin texnologiyasi asosida bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirish 567
Eshmuratova Gauxar Maxsudovna

Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida konstruksiyalashga oid ko'nikmalarni shakllantirish 570
Eshonqulova Ma'suda Xabibovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantirish markazlaridagi ta'limiy faoliyatlarni kuzatish va tahlil qilish metodikasi 573
Fayziyeva Mabudaxon Muxammadjonovna

Duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirishda logopedik texnologiyalarning o'rni 576
Mahkamova Umida Abdusattorovna

Kurash mashg'ulotlarining o'quvchilarni axloqiy tarbiyalashdagi roli: an'anaviy sportning pedagogik imkoniyatlari 579
Muratov Muzaffar Shermamatovich

Autizm sindromli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda korreksion ishlar 582
Nabiyev Ravshanjon Shavkatjon o'g'li

Sharq ma'rifatparvarlari va ularning gender tengligi haqidagi qarashlari 586
Norimonova Gulmira Ulug'bek qizi

Sport vositasi orqali yoshlar o'rtasida ekstremizmning oldini olish yo'llari va mexanizmlari 589
Nosirova Dilnoza Sobirovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Sportchilarning individual funksional xususiyatlariga asoslangan mashg'ulot yuklamalarini optimallashtirish yo'llari 593
Olimov Shahobiddin Maribboy o'g'li, Sulaymonova Maktuba Xusan qizi

Kasbiy sifatlarini takomillashtishda raqamli texnologiyalar foydalanish 597
Otanazarova Mohira Xamidbekovna

Biologiya fanining ta'limdagi o'rni va o'qitishdagi muammolar 601
Pulatova Elnora Kadirovna

Boshlang'ich sinf darsliklaridagi antroponimlarning funksional, leksik, semantik, morfologik tadqiqi 606
Qarshiyeva Gulbahor Shamil qizi

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida . 609
Raxmonova Iroda Samijonovna

Professional Standards for Pre-Service Teachers 613
Sardor Rakhmanov

Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari 619
Sayidova Muxtaram Xamidullayevna

Ingliz tilini o'rgatishda multimodal yondashuv asosida ta'limiy videolardan foydalanish strategiyasi 623
Solijonova Mohlaroyim Abdumalik qizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini matn ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish 628
Sotiboldiyeva Shoxista Jaloliddin qizi, Shodmonqulova Sevara Rahmonqul qizi

O'quv-tarbiyaviy vaziyatlarni loyihalashtirish asoslarida talabaning tarbiyaviy jihatlarini takomillashtirish .. 632
Temirov Ma'ruf Shuhrat o'g'li

Tikuv buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirishning avtomatlashtirilgan tizimlari fani orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari 638
Umarova Fotima Abduraximovna

Bo'lajak o'qituvchilarda xalq pedagogikasi vositasida milliy xarakter xususiyatlarini shakllantirish omillari 641
Usmonova Muattar Bahadirjonovna, Hasanboyeva Kamola Dilmurod qizi

Raqamli ta'lim texnologiyalarning bugungi kunda ta'lim sohasidagi qo'llanilishi 647
Xamroyeva Madina Dadajonovna, Umarov Husan Lazizi o'g'li

Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish 650
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo

Geografiya ta'lim yo'nalishi talabalarini o'qitish metodikasi va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga oid tadqiqot ishlarining tahlili 655
Xodjaniyazova Shoxsanam Ergash qizi

O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umurlar" romanida inson va uning ruhiyati 660
Xolmatova Ro'zixon Akmaljon qizi

Talabalarda liderlikni shakllantiruvchi ijtimoiy-pedagogik omillar 663
Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna

Creative Games and Project-Based Learning in Physics Lessons 666
Yorqinbek Abduraimjanovich Mamatokhunov

Теоретические основы и практическое применение компетентностного подхода в обучении физике 670
Абдулхаким Хакимов

Роль инклюзивной игровой деятельности в социальной адаптации детей с инвалидностью дошкольного возраста 673
Плиева Руслана Владимировна

"Beruniy asri" yoxud Beruniyning xarizmatik qobiliyati va uning boqiy ilmiy merosi 676
Saifnazarov Ismoil, Sultonov Tursinboy

Значение наблюдения и педагогической диагностики в инклюзивном образовании 682
Тургунова Нилуфар Абдусаломовна

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik dunyoqarashini shakllantirish texnologiyalari 685
Xaydarova Shaxlo Narzullayevna, Azimova Gulmira Xayrullayevna

Диалог культур в рассказе "Келинка" галины ширяевой: гендерная и этнокультурная перспектива .. 689
Чернова Татьяна Алексеевна

Ijtimoiy va gumanitar fanlarning pedagogik ahamiyati: Xo'ja Vali avlodlari misolida 692
Umurov Sharif Rajabovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Raqamli ta'lim sharoitida talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari: didaktik yondashuvlar va ilg'or ilmiy modellarning tahlili 695
Umarova Zaxro Abduraxim qizi

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvga oid dolzarb masalalar 701
Sharofat Juraqulova Baxtiyorovna

Bo'lajak ingliz tili mutaxassislarining sun'iy intellekt kompetensiyasi 704
Ibragimova Hilola Bahodirjon qizi

Oliy ta'lim muassasalari talabalari orasida kurash sport turini keng rivojlantirish 709
Ochilov Elbek Olimovich

Muhandislik grafikasi ta'limida talabalarning grafik ishlarni bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish 712
Ashirboyev A. O., Muxamedjanova G. J.

Futbol mashg'ulotlarida o'quvchilarda jamoaviy ruhni pedagogik usullar bilan rivojlantirish 715
Axmedjanov Shuhrat Boltayevich

Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish 718
Bamullayeva Shodiyona Nasrullo qizi

Umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlarining sifat va samaradorligini oshirishning nazariy hamda ilmiy asoslari 721
Esanov Muzaffar Xoshimovich

Bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari 726
Eshmuminova Dilshoda Iskandarovna

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida pedagogik yondashuvlarning roli 730
Jumanova Iroda Shokirjon qizi

Arab xattotlik san'atining rivojlanishi 733
Mamarajabov Mirqosim Ramazon o'g'li

Educational Effectiveness of the Question-and-Answer Technique in Working With English Texts 737
Muradulloyeva Sevinch Soxibjon qizi

Boshlang'ich sinf matematika va geometriya darsliklarida STEAM yondashuvi asosida o'qitishning imkoniyatlari 740
Nazarova Shahzoda

Boshlang'ich ta'lim o'quv jarayoniga sun'iy intellektni tatbiq etishning metodik asoslari (sinfdan tashqari ishlar misolida) 744
Nigmatullayeva Matluba Izatullo qizi

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilarda ijtimoiy faollikni shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari 748
Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich

Boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining imkoniyatlari 751
Qurbonov Sanjar Rajabboyevich

Sportchi salomatligini baholashda zamonaviy texnologiyalar 754
Samandarov A. X.

Sport tashkilotlari uchun marketing, e-marketingning foydalari 758
Samatov Javlonbek Abdukayumovich

Futbol o'yinlari orqali o'quvchilarda jismoniy tarbiya pedagogikasining ahamiyati 762
Sattarov Qarshiboy Norqulovich

Kichik maktab yoshidagi bolalarda lingvistik kreativ intellektni shakllantirishning pedagogik shartlari 765
Shodiyev Rizamat Davronovich, Jabborova Maftuna Komil qizi

Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishda direktorning strategik yondashuvi 770
Tog'ayeva Shahnoza Shavkatovna

Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa tinglash 774
Xodjayeva Nilufar Latipovna

Talabalarda kitobxonlik madaniyatini targ'ib qilish orqali sog'lom fikrlarni shakllantirish masalasi 778
Xudayberganova Nargisa Qurbonbayevna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati 782
Xursanova Marjona Baxtiyor qizi

Sun'iy intellekt – bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilari ta'limini modernizatsiya qilish vositasi sifatida 785
Yoqubaliyeva Dilafro'z Payzidin qizi

Tibbiy pedagogika: kasbiy ta'limda sog'lom turmush tarzi shakllantirishning psixopedagogik asoslari 788
Ziyatov Muhammad Namazovich

Интерактивное обучение в развитии личности и критического мышления студентов 792
Рысова Галия Байбулатовна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений 795
Begaliyev Fayzali Umaraliyevich

Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar 798
Mahmudov Otamurod Hoshimovich

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida haykaltaroshlik san'ati bilan korrupsiyaga qarshi boshqaruv mexanizmlarini shakllantirish 802
Toshpulatova Fotima Saydullayevna

Tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantirishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullari 805
Abdulvohidov Turg'unali Abduqaxxor o'g'li

Zamonaviy pedagogik jarayonlarda uzluksiz kasbiy rivojlanish va uning o'quvchilarning natijalariga ta'siri 808
Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi

Tibbiyot ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari 811
Amonova Madina Furkatovna

Matematika fanini o'qitishda fanlararo integratsiya 814
Arabboyeva Zamiraxon Tadjibayevna

PISA 2025 tadqiqotlariga doir tajriba sinov ishlari (O'zbekiston misolida) 817
Doniyorov Muxiddin Normamatovich

Maktabgacha ta'limning rivojlanish markazlarida ta'lim-tarbiya jarayonida o'yinlardan foydalanish va tahlil qilish 820
Eshmuratova Gauxar Maxsudovna

Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish 824
Matjanova Gulzada Annabayevna

Al-Xorazmiy asarlari vositasida talabalarda analitik fikrlashni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari 828
Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi

Xalq og'zaki ijodi vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mehnat tarbiyasini shakllantirish 832
Rahmonova Zamiraxon Yakubovna

Jonli tabiat burchagini tashkil etish metodikasi 835
Yaylovboyeva Maftuna Lochinbek qizi

Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda raqamli intellekt (DQ) va divergent fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish 838
Yusupova Xabiba Iriskulovna, Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Xusanova Dilraboxon Botiraliyevna

Integratsiyalashgan ta'lim jarayonida yaratiladigan metodikalar va loyiha ishlari 843
Ergasheva Mahbuba

Инновационные педагогические подходы в системе образования и их эффективность 846
Уринбаев Исроилжон Кадиржонович

Pedagogik faoliyatda kasbiy stress va uni keltirib chiqaruvchi omillar 851
Boymirzayeva Nafisaxon Baxodir qizi

Talabalarda milliy tarbiya va axloqiy immunitet tushunchalarini rivojlantirishning milliy-tarixiy kontextual jihatlari 855
Rasulov Baxtiyor Maxmudjonovich, Abdullayeva Arofatxon Abduvaxobovna

TRIZ texnologiyasi – uchinchi renessans poydevori 860
Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna

Yoshlar mafkurasini shakllantirishda hozirgi zamon ijtimoiy tarmoq va raqamli platformalarning o'rni 865
Xonimov Sharofiddin Bahodirovich

O'zbek tilini o'qitishda raqamli ta'lim resurslarining o'rni va xususiyatlari 870
Ashurbayeva Rukiya Kaxxarovna

Xiva xonligining tashqi savdo aloqalari tarixidan 874
Abduraimova Charos Nodir qizi

Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini boshqaruv madaniyatini shakllantirish omillari 878
Abduraxmonova Xurshida G'ofurovna

Gandbol sport turini umumiy o'rta ta'lim maktablarida rivojlantirish 881
Ahmadjonov Dilmurod Davronjon o'g'li, Abduraxmonov Saydillo Xakimovich

PIRLS xalqaro tadqiqotida matn, topshiriqlar va baholash mezonlari 884
Amonova Aziza Saydulloyevna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Tibbiyot ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari 888
Amonova Madina Furkatovna

Morfonologiya va uni umumiy ta'lim tizimida o'qitish 891
Asatullayeva Dilnavoz Jondullayevna

Biologiya darslarida lokal darajadagi texnologiyalardan foydalanish metodikasi 894
Azimov Ibragimjon Toshpo'latovich, Mirzaboev Timur Bisenboy o'g'li, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining shakllari va umumiy tuzilishi 898
B. R. Xudoyberdiyev

Cognitive Justification of Humor in Modern Linguistics 901
Bektoshev Mubashirkhon Odilbek Ugli

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini innovatsion yondashuv asosida rivojlantirish 905
Botirova Lobar Kamolovna

Toshkent viloyatida rekreasion faoliyat rivojlanishining asosiy muammolari 910
Djurayeva Lobar Vaxitovna

Didactic Features of Using E-Portfolios in Continuing Professional Development of Teachers 915
Erkaboyeva Saodathon

O'quvchilar xulqida yuzaga keladigan salbiy o'zgarishlarning korreksiyalashga xizmat qiladigan manbalar 918
F. A. Choriyeva

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida chet tilida lug'at boyligini oshirishning samarali usullari 921
G'ulomjonova Mubdi'ma G'ayratjon qizi

Kitobxon badiiy adabiyotni qanday anglaydi 924
Hamdamova Dilshoda Rustamjon qizi

Zamonaviy ta'limda talabalarda ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik asoslari 928
Ibragimova Dilnoza Rashid qizi

The Pedagogical Role of the Community in Promoting Abilities of Students 931
Isabayeva Dilfuza Komiljonovna

Ta'lim sifatini oliy ta'lim tashkilotlarida yaxshilashda til bilishning o'rni 934
Isaqulova Baxtigul Xo'jamovna

Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda ingliz tili darslarida interaktiv media vositalarining ta'siri 938
Ismoilova Zarifa Abduqaxxorovna

O'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishda xalqaro baholash dasturlaridan foydalanish metodikasi 942
Jabborova Shahodat Ibrohim qizi

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida deontologik qadriyatlar va professional etikani rivojlantirish 945
Kalandarova Fazilat Toxirovna

Voleybolda maxsus chidamlilikni rivojlantirishning umumiy tushunchalari 948
Karimova Gulhayo Botirjon qizi

The Portrait of the Image of Manfred in the Translation of J.G. Byron's Poem "Manfred" 953
Kurbonov Parda Akhmedovich

Suv aralashmasi temperaturasini aniqlash 958
Mamatova Go'zaloy Jo'ramirzayevna, Mashrabboyeva Mubina Bobomurod qizi, Abdurahmonova Gulasal Avazbek qizi

Yosh bokschilarning texnik-taktik harakatlarini takomillashtirish yo'llari 961
Mamatqulov Xusanboy Baxtiyor o'g'li

Maktab direktorlarini qo'llab-quvvatlashda asosiy ustun amaliyotlar va O'zbekiston ta'lim tizimida ularni qo'llash imkoniyatlari 965
Mamura Tadjibayeva

Adabiy ta'limda scamper metodining qo'llanilishi 969
Marjona Toshpulatova

Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari 974
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna

Umumta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni joriy etishning dolzarb muammolari va mavjud imkoniyatlari .. 977
Mo'minova Qunduz Xolmamat qizi

"Jasper Jones" as New Life Given to The Novel "To Kill a Mockingbird" 982
Nargiza Akhrorova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Sun'iy intellekt asosida matematik masalalarni yechish algoritmlari 985
Oqnazarov To'lqin Jalilovich, Jo'rayev Mardon

Matematika darslarida kombinatorika elementlari va mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish metodikasi . 990
Panjiyeva Shahlo Zulfixor qizi

Bo'lajak xorijiy til o'qituvchilari lisoniy-muloqot kompetentligini rivojlantirishga qo'yiladigan didaktik talablar 993
Raximova Charosxon Baxromjon qizi

Kurash texnikasi va taktikasini bolalarga o'rgatish yo'llari 996
Raxmonov Dilmurod Nusratovich

Pedagogical Technologies in Modern Education: Trends and Applications 999
Salimova Bakhora Khurbanovna

Global ta'lim makonida milliy tarbiyani rivojlantirish istiqbollari 1003
Sanaqulov Sardor Istamqulovich

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida so'z turkumlari mavzusini o'rgatishda qiziqarli o'yinlardan foydalanish 1006
Shomurotova Sevinchoy San'at qizi

Kredit-modul tizimida texnologik fanlar o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli avtomatlashtirilgan o'quv modullari yaratish imkoniyatlari 1009
Turdikulova Sevara Abdumo'minovna

Tyutorlik faoliyatining zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati va murabbiylik an'analarining uzviyligi 1012
Ubaydullayev Zuxriddin Botirovich

O'zbekistonda til ta'limida innovatsiyalar: sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar yondashuvi 1016
Umarova Iroda Shavkatjon qizi

Pedagogical Situation of Developing Students' Critical Thinking 1020
Usmonova Oydin Sherali kizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik texnikani rivojlantirishning didaktik omillari 1024
Xolmo'minova Bahora Abdujalolovna

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyasini rivojlantirishga qo'yiladigan didaktik tamoyillar. 1027
Xurshidjon Raximov Xursandjon o'g'li

O'zbekistonda steam ta'lim tizimini tatbiq etishning nazariy aspektlari 1031
Yaxshiboyeva Sitora Toshpulat qizi

Oliy ta'limda talabalar ijodiy salohiyatini shakllantirishda pedagogik innovatsiyalarning o'rni va imkoniyatlari 1034
Yuldashev Abdurauf Ro'zmatjonovich

Talabalarda nutqiy faoliyatni rivojlantirishga doir olib borilayotgan ishlarning joriy holati 1037
Yusufova Gulhayo Nosirxon qizi

Ingliz tili fanini o'qitishda (PBL) loyiha va muammoga asoslangan metodika: O'zbekiston tajribasi va xalqaro amaliyot 1040
Zarina Tasheva Djumayevna

Актуальные проблемы изучения русского языка 1043
Абдуллаева Нигора Курбановна

Применение цифровых средств обучения в курсе "Окружающий мир" для изучения народной экологии в начальной школе 1046
Бобаева Зиёдахон Махамаджон кизи

Tasviriy san'at darslarini o'qitishga innovatsion yondashuv 1049
N. P. Kaipov

Важность разработки стратегических программ развития страны 1052
Каримова Нуржахон Олим кизи

Pedagog kadrlar kasbiy kompetentligi diagnostikasining kvalimetrik texnologiyalari 1056
Mirsoliyeva Muhabbatxon To'xtasinovna

Анализ элективных курсов по информатике в зарубежных странах и их аналогов в системе образования Узбекистана 1060
Урынбаева Азада Бахадыровна

Multimedia texnologiyalarining ta'lim tizimiga integratsiyasi 1064
Raximova Dilfuza Abduraxmonovna

Talabalarning kiberpedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik ta'minoti 1068
Bekchonova Shoira Bazarbayevna

Ta'limda IOT&AI texnologiyalari imkoniyatlari 1072
Badalxodjayev To'lqinjon Ikramiddinovich

Maktabgacha ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazish metodlari 1076
Eshturdiyev Abbos Erkin o'g'li

Yosh basketbolchilarni umumiy chidamliligini rivojlantirish bilan bog'liq muammo va yechimlar 1079
Mamatov Pahlavon Urayimjon o'g'li

O'zbek oilalarida o'smir yigitlarni axloqiy tarbiyalashda etnopedagogika elementlaridan foydalanish 1082
Nuradinov Furqatjon Rashidovich, Eshpo'latov Bekzod Muxiddin o'g'li

Muammoli ta'lim texnologiyalari asosida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini takomillashtirish 1085
Otamurodova Yaxshigul Farxodovna

Maktab ta'lim jarayonida o'quvchilarning tayanch kompetentlik darajasini baholash 1088
Sabitova Kamola Furkatovna

So'z va san'at: adabiyot darslarida san'at namunalaridan foydalanish 1094
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li

Bo'lajak logopedlarni korreksion jarayonlarini tizimli tahlil qilishning pedagogik imkoniyatlarini takomillashtirish (DENS-terapiya misolida) 1098
Toshturdiyeva Zoyira Dusmurod kizi

O'rta va uzoq masofalarga yugurish texnikasini o'rgatish usullari 1101
To'xtanazarov Qahramon Abduvahobovich

Futbol o'yinida to'p olib yurish texnikasi va taktikasi asoslari 1105
Tursunqulov Mansur Mahmud o'g'li

Sport mashg'ulotlari jarayonida sportchilarni milliy harakatli o'yinlar vositasida jismoniy qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi(qo'l to'pi sport turi misolida) 1109
Xayitboyev Nabijon Sheraliyevich

Глобализация, современность, узбекский язык и национальная идентичность 1113
Думахонова Шодихон Искандар кизи

Talabalarning kasbiy tayyorligida raqamli savodxonlikning ta'siri 1118
Orunbayeva Uminiso Sharabidinovna

Методические рекомендации для учителей начальных классов по использованию икт на уроках математики 1123
Тухтаева Шахноза Маратовна

Ona tili ta'limi jarayonida nutqiy kompetensiyalar ustida ishlash 1127
Umurova Ruxshona Isomiddin qizi

Ko'rish nuqsoniga ega bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya 1130
Ergasheva Fayoza Bahodir qizi

Индивидуальный подход в управлении интенсивностью и нормами нагрузки на этапе предподготовки у бегунов на средние дистанции 1134
Ғофуров Омадбек Ғайратжон ўғли

Yosh bokschilarni musobaqa faoliyatining obektiv malumotlar 1138
Qon'irbayev Dastan

O'quvchilar kognitiv faolligining rivojlanishiga ta'sir etuvchi o'ziga xos jihatlar 1142
Panjiyev Maqsud

Methods and Techniques for Teaching English Literature 1146
Abdramanova Dilbar Purxanatdin qizi

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'tkaziladigan jismoniy tarbiya darslarining zamonaviy ta'lim texnologiyalari 1151
Ikramov Amirbek Aminovich, Xudaybergenov Umidbek Yusufbayevich

Musiqa o'qituvchilarining pedagogik mahorati 1154
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi

Badiiy idrok va estetik tarbiyada didaktik o'yinlarning ahamiyati 1157
Salimova Ganjina Salomovna

Психолого-педагогические условия эффективного использования интерактивных игровых методов 1159
Хафизова Машхура Аминовна

Особенности использования метода проектов в процессе дошкольного образования 1163
Эшпулатов Шакир Набиевич, Пардаева Гульчехра Сафаровна

O'QUVCHILAR KOGNITIV FAOLLIGINING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI O'ZIGA XOS JIHATLAR

Panjiyev Maqsud
Qashqadaryo viloyati maktabgacha va
maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari.
Mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarning kognitiv faolligini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar tizimli tahlil qilinadi. Psixologik, pedagogik va ijtimoiy muhit omillarining o'zaro ta'siri, metakognitiv strategiyalar, o'qitish texnologiyalari va motivatsiya jihatlari orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va bilishga qiziqishi qanday rivojlanishi yoritiladi. Tadqiqot natijalari asosida ta'lim jarayonini optimallashtirishga oid takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kognitiv faollik, o'quvchi, metakognitiv strategiya, motivatsiya, interfaol ta'lim, fikrlash, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv.

Abstract: This article presents a systematic analysis of the factors influencing the development of students' cognitive activity. It explores psychological, pedagogical, and social dimensions, as well as the role of metacognitive strategies, teaching technologies, and motivation in fostering independent thinking and intellectual engagement. Based on the research findings, recommendations are proposed to improve the effectiveness of the educational process.

Key words: cognitive activity, student, metacognitive strategy, motivation, interactive learning, thinking, learner-centered approach.

Аннотация: В данной статье системно анализируются факторы, влияющие на развитие когнитивной активности учащихся. Раскрываются психологические, педагогические и социальные аспекты, а также роль метакогнитивных стратегий, образовательных технологий и мотивации в формировании самостоятельного мышления и познавательной активности школьников. На основе результатов исследования предложены рекомендации по совершенствованию образовательного процесса.

Ключевые слова: когнитивная активность, ученик, метакогнитивные стратегии, мотивация, интерактивное обучение, мышление, личностно-ориентированный подход.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonining asosiy e'tibori o'quvchilarga tayyor bilimlarni yetkazish emas, balki ularning mustaqil ravishda bilim izlash, uni tahlil qilish va amaliyotda qo'llash qobiliyatini shakllantirishga qaratilgan. Bunday yondashuvda kognitiv faollik, ya'ni fikrlash faoliyati, idrok qilish darajasi, muammolarni mustaqil hal etish, yangi bilimlarni o'zlashtirish va ularni ijodiy tarzda qo'llay olish layoqati o'quvchi rivojlanishining muhim mezoniga aylanadi. Ayniqsa, axborot oqimi yildan-yilga tezlashib borayotgan hozirgi davrda o'quvchilarda kognitiv kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirish dolzarb pedagogik vazifa sifatida ko'rilmoqda.

Kognitiv faollikni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar keng ko'lamli bo'lib, ularga o'quvchining psixologik va shaxsiy fazilatlari, ta'lim muhiti sifati, pedagogning kasbiy faoliyati, darslik va o'quv-uslubiy vositalar, zamonaviy metodik yondashuvlar hamda oilaviy tarbiyaning sifati kiradi. Har bir o'quvchining individual intellektual darajasi, e'tibor va xotira salohiyati turlicha bo'lib, bu ularning o'quv jarayonidagi faollik darajasini belgilaydi. Shu munosabat bilan, ushbu maqolada o'quvchilar kognitiv faolligining rivojlanishiga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar kompleks tahlil qilinadi. Bundan maqsad – ta'lim muhitini yanada samarali tashkil etish, o'quvchilarning intellektual faolligini oshirish va ularda chuqur, tizimli bilim asoslarini shakllantirishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalarni ilgari surishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kognitiv faollik masalasi ta'lim psixologiyasi va pedagogikasi doirasida keng tadqiq etilayotgan muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. A. V. Brushlinskiy kognitiv faoliyatni o'quvchining bilish jarayonlaridagi tashabbuskorligi, mustaqil fikrlashi va muammoni yechishga yo'naltirilgan aqliy harakati sifatida talqin etadi. Uning fikricha, bu faollikning shakllanishi o'quv muhitining sifatiga va pedagogik yondashuvlarning mosligiga bevosita bog'liq. Shuningdek, D. B. Elkonin tomonidan ilgari surilgan rivojlantiruvchi ta'lim g'oyalari o'quvchilarda kognitiv faollikni rivojlantirish uchun imkoniyatlar yaratadi. U o'quvchilarni tafakkur orqali faol harakatga undaydigan mashg'ulotlarni ta'lim tizimining asosi sifatida ko'radi.

Shveytsariyalik tadqiqotchi J. Piaje bolalarning kognitiv rivojlanishini bosqichma-bosqich qarash orqali izohlaydi. Uning strukturalizmga asoslangan nazariyasida aqliy operatsiyalar tizimi orqali bilimni idrok qilish va o'zlashtirish bosqichlari kognitiv faollik darajasini belgilaydi. Vygotskiy esa "yaqin rivojlanish zonasi" kontseptsiyasi orqali o'quvchining real bilim darajasi bilan potentsial imkoniyatlari o'rtasidagi tafovutni aniqlash orqali kognitiv faollikni rivojlantirishda o'qituvchining rolini birinchi o'ringa qo'yadi.

O'zbekistonlik olimlardan I. A. Muxamedov o'z tadqiqotlarida maktab yoshidagi bolalarda kognitiv qobiliyatlarning shakllanishi va rivojlanishini ijtimoiy-pedagogik omillar bilan bog'liq holda tahlil qilgan. U kognitiv faollikni rivojlantirishda o'yin texnologiyalari, interfaol metodlar va vizual vositalarning o'rni katta ekanligini amaliy misollar orqali asoslab bergan. Shuningdek, S. A. Karimova tomonidan olib borilgan izlanishlarda kognitiv faollikni o'quvchilar shaxsiy xususiyatlariga moslashtirilgan individual yondashuvlar orqali shakllantirish taklif qilingan.

Yana bir muhim yondashuv sifatida I. S. Yakimanskayaning shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi e'tiborga loyiq. U o'quvchilarni o'z bilimlarini anglashga, bilim ustida nazorat o'rnatishga va tanqidiy fikrlashga o'rgatishni kognitiv faollikning tayanch nuqtalari sifatida baholaydi. Bu yondashuvlar ta'limda subyekt-subyekt munosabatini ilgari suradi, bu esa mustaqil fikr yuritish va faol bilim olishni qo'llab-quvvatlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda o'quvchilarning kognitiv faolligini aniqlash maqsadida diagnostik testlar, kuzatuv jadvallari va yarim strukturalashtirilgan suhbatlardan foydalanildi. Olingan ma'lumotlar kontent tahlili, taqqoslash usuli hamda statistik umumlashtirish orqali tahlil qilindi. Metodlar o'quvchilarning individual farqlarini aniqlash va ta'limdagi samaradorlikni baholashga yo'naltirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kognitiv faollik o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammoni anglash, tahlil qilish, xulosa chiqarish va o'rganilgan bilimni yangi vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatlarining uyg'unlashuvi sifatida ta'riflanadi. Ta'lim jarayonida bu ko'rsatkichning yuqori darajada shakllanishi nafaqat o'quvchilarning bilim sifati, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu boisdan o'quvchilarning kognitiv faolligiga ta'sir etuvchi o'ziga xos omillarni aniqlash va ularni chuqur o'rganish zamonaviy ta'lim strategiyasining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Birinchi navbatda, kognitiv faollikka ta'sir ko'rsatuvchi individual-psixologik omillarni ko'rib chiqish zarur. Har bir o'quvchi o'zining temperamenti, aqliy rivojlanish darajasi, motivatsiya turi, xotira hajmi va diqqat barqarorligi kabi ko'rsatkichlari bilan farqlanadi. Aynan shu xususiyatlar ularning bilishga intilishi va tafakkur jarayonidagi faolligini belgilaydi. Masalan, yuqori darajadagi ichki motivatsiyaga ega o'quvchilar ko'proq izlanishga moyil bo'ladi, mustaqil ravishda muammolarni yechishga urinadi va o'rganishga ijobiy munosabat bildiradi. Bunday holatlarda o'qituvchining vazifasi – o'quvchining bu ichki kuchini yo'naltirish va mos pedagogik yondashuv orqali rivojlantirishdan iborat bo'ladi.

Shuningdek, kognitiv faollikka ijtimoiy muhit omillari ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Oila muhiti, maktabdagi psixologik iqlim, tengdoshlar bilan muloqot sifati va pedagogik uslubning mosligi o'quvchining fikrlash faoliyatini rag'batlantirishi yoki, aksincha, susaytirishi mumkin. Misol uchun, qo'llab-quvvatlovchi va o'zaro hurmatga asoslangan sinf muhiti o'quvchining fikrini ochiq bayon etishga, savol berishga va mustaqil fikrlashga undaydi. Aksincha, qat'iy nazoratga asoslangan va faqat passiv bilim qabul qilishga yo'naltirilgan tizimlarda esa o'quvchilarda fikrlash faolligi cheklanishi mumkin.

Pedagogik omillar orasida esa o'qituvchining bilim berish uslubi, darsdagi interfaollik darajasi, topshiriqlarning murakkablik darajasi va ularning o'quvchilarning rivojlanish zonasi bilan mosligi alohida ahamiyatga ega. Lev Vygotskiy tomonidan ilgari surilgan "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasi asosida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quv topshiriqlari nafaqat mavjud bilimga tayanishi, balki o'quvchining potentsial intellektual imkoniyatlarini ham ishga solishi zarur. Aks holda, topshiriq haddan ortiq sodda bo'lsa – zerikish, murakkab

bo‘lsa – tushkunlik yuzaga keladi. Har ikkisi ham kognitiv faollikni pasaytiradi. Shu bois, topshiriqlar differensial yondashuv asosida, o‘quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda taqdim etilishi zarur.

Kognitiv faollikni shakllantirishda zamonaviy texnologiyalar ham muhim o‘rin tutadi. Interaktiv doskalar, vizual modellar, raqamli simulyatsiyalar, virtual laboratoriyalar va masofaviy o‘quv platformalarining qo‘llanilishi orqali o‘quvchilarning sezgi organlari ko‘proq jalb qilinadi, ular bilishga faolroq kirishadi. Shu bilan birga, axborot texnologiyalaridan foydalanish faqat texnik vositalar bilan cheklanmasligi, balki ulardan samarali pedagogik maqsadlar yo‘lida foydalanish strategiyasi ishlab chiqilishi lozim. Aks holda, texnologik vositalar o‘quvchining diqqatini asosiy maqsaddan chalg‘itishi, faollikni emas, balki faqat tashqi bandlikni yuzaga keltirishi mumkin.

Bundan tashqari, kognitiv faollikni oshirishda metakognitiv strategiyalarni o‘rgatish ham muhim. O‘quvchiga faqat bilim berish emas, balki qanday o‘rganishni o‘rgatish – bu zamonaviy ta’limning asosiy tamoyillaridan biridir. Metakognitiv yondashuvlar, ya’ni o‘z fikrlash jarayonini anglash, nazorat qilish va tartibga solish qobiliyati o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshiradi. Masalan, “men qanday qilib bu masalani hal qilyapman?”, “nimani tushunmadim?”, “yana qanday strategiyadan foydalanishim mumkin?” kabi savollar orqali o‘quvchi o‘z o‘qish jarayonini boshqarishni o‘rganadi.

Kognitiv faollikni rivojlantirishda ijodiy fikrlash va muammoli vaziyatlar yaratish ham muhim rol o‘ynaydi. O‘quvchining faolligi odatda yangi, nostandart muammolar bilan to‘qnashganda ortadi. Shu bois, dars jarayoniga real hayotiy vaziyatlar, qiziqarli topqirlik talab qiluvchi topshiriqlar, loyiha asosidagi faoliyatlarni kiritish natijasida o‘quvchi o‘z bilimini mustaqil ravishda izlay boshlaydi. Bu esa faollikni nafaqat oshiradi, balki barqarorlashtiradi. Masalan, “Nima uchun yomg‘ir bulutdan yog‘adi?”, “Agar Yerda tortish kuchi bo‘lmasa nima bo‘lardi?” kabi ochiq savollar o‘quvchini izlanishga undaydi, ayni paytda tafakkur doirasini kengaytiradi.

Yana bir muhim jihat – bu baholash tizimi. An’anaviy test va reyting asosidagi baholash o‘quvchini ko‘proq natijaga yo‘naltiradi, ammo jarayonni e’tibordan chetda qoldiradi. Kognitiv faollik esa aynan o‘rganish jarayonida yuzaga chiqadi. Shu bois, formativen baholash (jarayon davomida fikr bildirish, tavsiya berish, xatoni ko‘rsatish), o‘zini-o‘zi baholash, hamkorlikda baholash kabi yondashuvlar orqali o‘quvchi o‘z ustida ishlashga, fikrini asoslashga va bilimni mustahkamlashga intiladi. Bu jarayonda o‘quvchining faolligi rag‘batlantiriladi, noto‘g‘ri javoblar jazolanmasdan, tahlil qilinadi va takomillashishga yo‘naltiriladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yuqorida sanab o‘tilgan omillar birgalikda faoliyat ko‘rsatgandagina kognitiv faollik barqaror rivojlanadi. Faqatgina individual psixologik xususiyatlar emas, balki ta’lim muhiti, dars strukturasi, o‘qituvchining uslubi va texnologik vositalar uyg‘unligi natijasida ijobiy natijalarga erishish mumkin. O‘quvchi dars jarayonida o‘zini subyekt sifatida his qilsa, ya’ni fikr bildirishi, tanlashi, savol berishi, xatoga yo‘l qo‘yishi va bu jarayonlarda faol ishtirok etishi uchun imkoniyat mavjud bo‘lsa, kognitiv faollik kuchayadi. Bu esa ta’lim samaradorligini oshiradi, bilimlarning chuqur va izchil shakllanishiga xizmat qiladi.

Shu bois, zamonaviy pedagogika kognitiv faollikni rivojlantirishni faqatgina o‘quv dasturini o‘zlashtirish emas, balki shaxsiy intellektual salohiyatni ro‘yobga chiqarish vositasi sifatida ko‘radi. Ta’lim strategiyalari o‘quvchini passiv bilim oluvchidan faol bilim yaratuvchiga aylantirishi zarur. Buning uchun esa kompleks yondashuv, uzluksiz monitoring, motivatsion qo‘llab-quvvatlash va muvozanatli o‘quv yondashuvlar majmuasi talab etiladi. Shundagina o‘quvchilarda nafaqat bilim, balki fikrlash madaniyati, mustaqil tahlil qilish qobiliyati va umuman intellektual mustahkamlik rivojlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish ta’lim jarayonining eng muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, bu jarayonda shaxsiy-psixologik xususiyatlar, ijtimoiy muhit, pedagogik yondashuvlar va texnologik imkoniyatlarning o‘zaro uyg‘unlashuvi hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, faqat bilim berish emas, balki o‘quvchining mustaqil fikrlashiga, tahlil qilishiga va ijodiy faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuvlar orqali barqaror intellektual rivojlanishga erishish mumkin. Har bir o‘quvchining o‘ziga xos fikrlash darajasi va o‘rganish sur’atlarini inobatga olgan holda moslashtirilgan ta’lim muhiti yaratish, shuningdek, metakognitiv strategiyalarni tatbiq etish kognitiv faollikni oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

Sohani yanada rivojlantirish uchun pedagoglar tayyorlov tizimida kognitiv psixologiya asoslari chuqur o‘rgatilishi, dars jarayoniga muammoli vaziyatlar, ijodiy topshiriqlar va ochiq savollar kiritilishi, baholash mezonlari esa jarayonni tahlil qilishga yo‘naltirilgan shakllarda takomillashtirilishi zarur. O‘quvchilarning fikrlash faoliyatini qo‘llab-quvvatlovchi raqamli platformalar ishlab chiqilishi, ayni paytda ta’limda subyekt-subyekt yondashuvini mustahkamlashga xizmat qiluvchi metodik tavsiyalar tizimi shakllantirilishi kerak. Mazkur takliflar nafaqat o‘quvchilarning bilim sifatini oshiradi, balki ularni mustaqil, faol va tanqidiy fikrlovchi shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ataxo'jayeva, S. (2023). Emperial Foundations Of The Study English Language Teachers. GulDU axborotnomasi. – 2023.
2. Atakhujaeva, S. (2023). Constructions (Models) Of Social Intelligence In Future English Language Teachers. Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence.
3. Shaxlo Anvarovna Ataxo'Jayeva (2023). O'qituvchilarining sotsiolingvistik xususiyatlari. Academic research in educational sciences, 4 (TMA Conference), 111-115.
4. Umirovich, A. O., & Anvarovna, A. S. (2023). Views of thinkers on issues of family and family relations. Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence, 2(5), 508-511.
5. А.В. Брушлинский. Психология субъекта. – М.: Наука, 1984. – 256 с.
6. Д.Б. Эльконин. Психология обучения младших школьников. – М.: Педагогика, 1974. – 192 с.
7. Л.С. Выготский. Мышление и речь. – М.: Лабиринт, 1999. – 352 с.
8. И.С. Якиманская. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М.: Сентябрь, 2000. – 160 с.
9. Jean Piaget. The Psychology of Intelligence. – London: Routledge, 1950. – 182 p.
10. З.И. Калмыкова. Самостоятельная познавательная деятельность школьников. – М.: Педагогика, 1981. – 208 с.
11. В.В. Давыдов. Теория развивающего обучения. – М.: Интор, 1996. – 384 с.
12. Н.Д. Никандров. Инновационные процессы в образовании. – М.: Педагогическое обозрение, 2001. – 272 с.
13. М.В. Кларин. Инновации в мировой педагогике. – М.: Академия, 2010. – 240 с.

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.